

TERESA KŁOSEK – BIBLIOTEKA UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO

PROLIB – MOŻLIWOŚCI WSPÓŁPRACY Z CKHW NA PRZYKŁADZIE BIBLIOTEKI UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO

Początki komputeryzacji Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego sięgają roku 1992. Wtedy otrzymaliśmy w formie daru moduł opracowania zbiorów w systemie ISIS. Po przeszkoleniu pracowników i drobnych zmianach organizacyjnych w dziale przystąpiliśmy do pracy. Pierwsze rekordy pojawiające się w bazie bardzo nas cieszyły. W miarę ich przybywania zaczęliśmy sobie zdawać sprawę z problemów związanych z hasłami formalnymi. System nie kontrolowany kartoteką nie pozwalał na zebranie w jednym miejscu haseł i korzystanie z nich przy tworzeniu rekordu bibliograficznego. Opracowanie okazało się mało efektywne, ponieważ dużo czasu przeznaczano na sprawdzanie prawidłowości hasła. Nowością natomiast było pojawienie się charakterystyki rzeczowej. Do czasu komputeryzacji Biblioteka stosowała jedynie Uniwersalną Klasyfikację Dziesiątą. To właśnie wyszukiwanie w ISIS-ie skłoniło nas do wprowadzania, oprócz UKD, także jednego z języków informacyjno-wyszukiwawczych. Do katalogowania przedmiotowego wybrano jhp BN, jedyny język, z którym pracownicy mieli kontakt chociażby tylko poprzez Przewodnik Bibliograficzny. Do rekordu hasła przedmiotowe były wpisywane łącznie z określnikami, mechanicznie, bez rozbicia na poszczególne elementy. Po krótkim czasie używania tego języka zaczęły się nam hasła „rozchodzić”, brak było jednoznacznie brzmiących zasad stosowania. Sami więc na własne potrzeby tworzyliśmy w formie kartkowej kartotekę haseł.

Tak pracowano do 1998 roku. Wtedy dyrekcja Biblioteki zdecydowała o zakupie nowego systemu komputerowego. Na rynku pojawił się produkt polskiej firmy MaxElektronik z Zielonej Góry o nazwie PROLIB. Po okresie testowania podjęta została ostateczna decyzja o zakupie.

Niestety, PROLIB w pierwotnej wersji nie posiadał możliwości powiązania rekordu bibliograficznego z rekordami haseł wzorcowych, a opis bibliograficzny był i jest nadal niedostosowany do formatu USMARC – brak rozbicia na pola i podpola, choć zawiera wszystkie elementy potrzebne do budowy opisu. Są one

objęte indeksami, z których wprawdzie ściąga się dane do opisu, ale to nie zapobiega wprowadzaniu formy odrzuconej jako drugiego hasła.

Bibliotekarze przeszkoleni w ISIS-ie, świadomi niedogodności tego systemu, zaczęli doceniać wartość kartotek wzorcowych, znanych dotąd raczej z teorii. Zależało nam na możliwości przejmowania haseł do rekordów bibliograficznych z CKHW, a więc na spójności haseł i efektywnym wyszukiwaniu.

W 1998 roku został nawiązany kontakt z Centrum Formatów i Kartotek. W tym roku dwie osoby uczestniczyły już w warsztatach języka KABA. Od tego momentu w opracowaniu rzeczowym zaczęliśmy wykorzystywać ten język wyszukiwawczy. System, mimo wielu już wprowadzonych poprawek, nadal nie pozwalał nam na kopiowanie haseł do bazy. Duży kłopot sprawiała sama technika przejmowania haseł. Z kartoteki przejmowaliśmy na tych samych zasadach również hasła formalne.

W maju 1998 roku p. Anna Paluszkiewicz, wraz z pracownikami zespołu haseł formalnych, podczas 3-dniowego szkolenia zapoznała nas z zasadami budowy haseł oraz wprowadzania danych do bazy centralnej. W lipcu dwie osoby uczestniczyły w szkoleniu w Centrum.

MaxElektronik, za naszą sugestią, skontaktował się z Centrum w celu dostosowania systemu PROLIB do obsługi kartotek haseł wzorcowych. Rada Dyrektorów Bibliotek VTLS wyraziła zgodę na przekazanie Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego kopii bazy CKHW. Firma zobowiązała się do zainstalowania jej tak, aby można ją wykorzystywać przy katalogowaniu w PROLIBIE.

Po wielu miesiącach przygotowaliśmy, w lutym 2000 roku czynnie włączyliśmy się do współpracy. Po zdaniu egzaminu i otrzymaniu uprawnień nadanych przez Centrum pracownik biblioteki uzyskał prawo do wprowadzania rekordów wzorcowych. Był to dla nas ważny moment. Niestety, nie wynosiliśmy z tego przedsięwzięcia korzyści. System nadal nie pozwalał na kopiowanie haseł. Do własnej bazy wprowadzaliśmy je nadal „na piechotę”.

Druga połowa roku 2000 przynosi istotne zmiany dotyczące systemu. MaxElektronik wywiązuje się z podjętych zobowiązań. Nowy moduł umożliwia kopiowanie haseł z kopii Centralnej Kartoteki Haseł Wzorcowych do lokalnej bazy poprzez klienta prolibowej kopii CKHW. Teraz hasła znajdujące się w lokalnej bazie khw wykorzystywane są przez moduł PROLIB przy tworzeniu rekordów bibliograficznych. Proces opracowania uległ zdecydowanemu przyspieszeniu, zmalała ilość pomyłek, które zdarzały się podczas ręcznego wprowadzania haseł. Jak bardzo ułatwiło to pracę, a przede wszystkim zapewniło spójność danych naszej bazy lokalnej z danymi w bazie centralnej, ocenili bibliotekarze wykorzystujący na co dzień kartotekę. Dużym ułatwieniem w PROLIBIE jest możliwość przeszukiwania indeksów i wg początku haseł i po słowach.

Obecnie przed bibliotekarzami, a także systemem stają nowe zadania. Mianowicie współpraca z NUKatem. W tym wspólnym dziele bibliotek polskich chcemy czynnie uczestniczyć, a więc mieć prawo do wprowadzania, modyfikacji i po-

bierania rekordów. Wolę współpracy wyraziliśmy już w momencie uczestnictwa w szkoleniach i spotkaniach dotyczących katalogu.

Wszyscy katalogujący przygotowani są do współkatalogowania, mimo że w PROLIBIE rekordy bibliograficzne nie są tworzone w formacie przyjętym przez NUKat.

Jaki jest wobec tego nasz wkład do katalogu ?

Na dzień dzisiejszy współpraca wygląda podobnie jak wtedy, gdy był to początek naszej wspólnej drogi. Rekordy tworzymy w formacie MARC 21 zgodnie z przyjętymi przez wszystkie biblioteki zasadami, uwzględniając normy i przepisy katalogowania. Rekordy po zatwierdzeniu pojawiają się w bazie. Są kopiowane i wykorzystywane w katalogach lokalnych. Niestety, my sami nie możemy jeszcze w pełni korzystać ze wspólnego katalogowania. System nie pozwala na kopiowanie do bazy rekordów bibliograficznych.

Firma MaxElektronik obecnie testuje sposób przejmowania rekordów bibliograficznych oraz zapewnia, że jeszcze w tym roku kopiowanie będzie możliwe. Mamy nadzieję, że od stycznia będziemy pełnoprawnymi użytkownikami NUKata.